

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr.

?

Fylke: Troms.

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Sørreisa.

Emne: Transport av høy.

Bygdelag: Sørreisa.

Oppskr. av: Johs. Høihilder

Gard: Borg.

(adresse): Sørreisa.

G.nr. 26. Br.nr. 26.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Gbr. Oliver Krogstad, Finnset, Sørreisa - 63. år gamal.

" K. R. Dale, Skøelvdal " - 64. " "

SVAR

1. Stort sett blir høyet kjørt inn på samme vis på større som på mindre bruk. Ved århundreskiftet blei det etterhvert slutt med å høste utmarka. Brukere uten hest fikk gjerne låne hest. De fleste hadde hest - særlig i eldre tid.
2. Transport av høy går med hest og vogn og slik har det vært de siste 100. år. Før da det var dårligere om veger, brukte en sleder. I de deler av bygda der det er bratte lier, brukte en tidligere mens en haustet i "Utmarka" å legge sammen noen busker (med riset på). De blei bunnet sammen eller heslt kjetting av snøre/- i særlig gammel tid av vidje - . Oppå disse buskene blei så høyet lagt etter at det først var "kjemmet" sammen til "Rågreskjemmer". Namnet på denne kjøredoningen var : "Sloge". Som regel alltid blei sloga kjørt med hest, og brukte en alltid "skjæker" foran, vanligvis "støttingskjæker".
3. Var det lang veg til utmarksslottene, kjørte en messet mulig heim til tørking i hesjer. Enkelte hadde "høylade" i slottene. Her blei høyet kjørt inn etter at det var tørket i hesjer. Det blei så kjørt heim om vinteren. Ellers var det endel brukt å lage "surhøy".

Transport av høy.

Det blei kasta opp ei hule i jorda : ca. 2 x 4. m. og 1,5 m. djup. Rågraset blei så kjørt i hola. Etter at det hadde "tatt varme", blei det lagt næver, torv, jord og stein oppå. Blei det sprekker i jordlaget utover høsten - ved at massen seig i hóp - måtte en trakke godt igjen for å stenge lufta ute. Surhøyet blei kjørt heim om vinteren.

4. Til omlag 1890. blei det brukt messt slede.

Etter at det blei bedre om veger, blei sledene avløst av vogner, og messt alltid av 2. hjulet vogn. Den første tid brukte en alltid "tang" til høylasset. I seinare år har alle gått over til å bruke 2. hjulet vogn med grinner.

Grinnene er i 4. deler : Tvergrinnene (foran og bak) samt langgrinnene (på sidene).

Hver del heftes fast til vogna med spesielle jernbøyler som er satt på grinnene - og holdes ellers sammen med kroker.

Begge langgrinnene er på langs delt i to med hengsler slik at det lett kan "slåes ned" .

Grinnene er lagd slik : Rammer av tre, tappet sammen og godt avstivet med skråband ellers helst med små jernvinkler. Mellom rammene er bundet et nett av snøre, nærmest som "fiskegarn" men med grovere snøre. Snøret er godt innsatt med tjære for at det skal vare lenger.

Sørreisa, den 30. april 1949.

Johs. Høihilder
Johs. Høihilder.